

خلاصه و نکات مهم

دانش فنی تخصصی

رشته صنایع دستی (فرش)

پایه دوازدهم کد ۲۱۲۵۶۸

توضیحات:

- ویژه آزمون آموزش و پرورش
- هنرآموز صنایع دستی و هنرهای سنتی
- خلاصه + نکات مهم

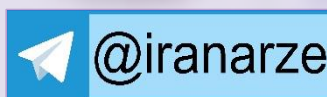
iranarze.ir/a1

دانلود سوالات استخدامی آموزش و پرورش

iranarze.ir/a2

دانلود منابع و جزوات استخدامی آموزش و پرورش

« انتشار یا استفاده غیر تجاری از این فایل، بدون حذف لوگوی ایران عرضه، مجاز می باشد »

فهرست مطالب (برای مراجعه به هر بخش، روی آن بزنید)

❖ فصل اول: خلاصه دانش فنی تخصصی رشته صنایع دستی (فرش) پایه دوازدهم کد ۲۱۲۵۶۸

- صفحه ۳

❖ فصل دوم: نکات مهم دانش فنی تخصصی رشته صنایع دستی (فرش) پایه دوازدهم کد ۲۱۲۵۶۸

- صفحه ۳۲

❖ فصل اول: خلاصه دانش فنی تخصصی رشته صنایع دستی (فرش) پایه دوازدهم کد ۲۱۲۵۶۸

کیفیت سنجی مواد اولیه، ابزار و تجهیزات

مقدمه

در تولید فرش کیفیت مواد اولیه و ابزار و تجهیزات به کار گرفته شده در روند تولید از اهمیت بالایی برخوردار هستند. شاغلینی که در این حوزه کار میکنند لازم است بتوانند کیفیت انواع مواد اولیه را به خوبی سنجیده و سپس انتخاب و به کارگیرند. همچنین از انواع ابزارهای جدید که با کمک تکنولوژیهای امروزی پیشرفت کرده و سبب بال رفتن دقت در تولید، کاهش خطای انسانی و سرعت بخشیدن فرآیند تولید فرش شدهاند، آگاهی و اطاع داشته باشند. در این پودمان به چگونگی کیفیت سنجی انواع مواد اولیه فرش و تغییرات به وجود آمده در ابزار و تجهیزات تولید فرش پرداخته میشود

هر نخ به کار رفته در تولید فرش به طور کلی دارای مشخصات فنی ویژه ای است. نخ ها بر حسب قطر یا درجه بندی، رنگ و رنگرزی (گیاهی و شیمیایی)، شیوه تولید، نمره، تعداد تابلو، طول الیاف از یکدیگرتفکیک میشوند. سنجش کیفیت نخها به طورکلی به سه روش انجام میشود:

روش تجربی

روش تجربی در سنجش نخها برای شناسایی سلامت نخها و کیفیت رنگرزی آنها انجام میپذیرد.

الف: سنجش نوع، کیفیت و سلامت نخها:

جهت سنجش کیفی نخها توجه به عوامل زیر اهمیت دارد:

۱ بلندی الیاف

۲ ضخامت مناسب الیاف؛

۳ کم تاب یا پر تاب بودن نخهای تابیده شده؛

۴ صافی و ناصافی نخ تابیده شده؛

۵ استحکام در مقابل کشش.

مقداری نخ (ابریشمی، پنبه ای و پشمی) را انتخاب کرده و ابتدا آنها را لمس کرده و نوع جنس نخ، از نظر زبری و نرمی مشخص میشود. ویژگی شناخته شده نخ ها در هر منطقه خاص همان منطقه است. سپس با نیروی دست از دو طرف نخها کشیده میشوند. اگر نخ به راحتی پاره و از هم جدا شود، نشان دهنده نامرغوبی و بی کیفیتی آن خواهد بود. استفاده از چنین نخهایی در بافت باعث پارگی دست بافته خواهد شد. همچنین از طریق لمس کردن میتوان میزان یکدستی و ناخالصی نخها را مشخص نمود. برای مثال، نخ ابریشمی علاوه بر نرمی و لطافتش همواره سرد به نظر میرسد.

ب: سنجش رنگریزی نخها:

برای سنجش رنگریزی نخها میتوان از انگشت خیس یا دستمال مرطوب استفاده نمود. مقداری نخ رنگریزی شده را انتخاب و سپس با دست خیس آن را لمس کرده و یا از میان دستمال مرطوب سفید و نخی میگذرانند. در صورتی که دستمال مرطوب رنگی شود نشان دهنده آن است که رنگریزی آن به خوبی انجام نشده است. سپس دستمال شسته میشود. اگر اثر رنگ از روی دستمال پاک شود، نشان دهنده رنگریزی به شیوه سنتی و مواد رنگزای گیاهی است. چنانچه پس از شستن دستمال همچنان آثار رنگ بر روی آن باقیمانده باشد، گواهی بر رنگریزی نخ با رنگ های شیمیایی است.

روش دیگر در سنجش تجربی کیفیت نخها، بوییدن آنها است. نخهایی که با پشم دباغی شده تهیه میشوند، بوی نامطبوع گازوئیل میدهند. پشم دباغی پشمی است که پس از ذبح شدن گوسفند از پوست آن جدا میشود. این پشم دارای نوعی الیاف نا مرغوب است که استحکام آن کم است. بوی خاص داشته و خشک، زبر و کدر است. رنگریزی آن نیز به سختی و بد انجام میشود. (منبع ایران عرضه)

۲- روش مشاهده ای:

روش مشاهده ای نیز تشخیص کیفیت نخ ها از نظر سلامت و کیفیت رنگریزی را امکان پذیر میکند و به دو شیوه با ابزار و بدون ابزار (ذره بین و میکروسکوپ) انجام میشود.

الف: بدون ابزار

مقداری نخ (ابریشمی، پشمی و پنبه ای) را انتخاب کرده و از نظر شکل ظاهری، بررسی میشود. و باید توجه داشت که ضخامت نخها یکسان بوده و از تاب یکنواختی برخوردار باشند. همچنین نخها باید یکدست باشد (در صورت رنگریزی شدن) و از کیفیت مناسب رنگی برخوردار باشد.

یکی از راههایی که به صورت مشاهدهای میتوان رنگریزی نخها را تشخیص داد این است که دو طرف نخ را در دو دست گرفته و با انگشتان هر دو دست در جهت خلاف تاب نخ، آن را بیچانند، تا تاب نخ باز شود.

اگر داخل نخها نیز رنگ داشت و رنگ آن همانند با روی نخها بود، رنگریزی یکدست است. چنانچه مغز نخ رنگ نشده و یا کم رنگ باشد، نشانه رنگریزی نامناسب است.

پ: با ابزار

استفاده از ابزارهایی مانند ذره بین و میکروسکوپ باعث میشود که دقت در تشخیص کیفیت الیاف بالا برود. ذره بین برای مشاهده دقیق تر نخها به کار میرود، در صورتی که میکروسکوپ برای مشاهده لیف موجود در نخهاست. برای این کار ابتدا مقداری از نخهای (ابریشمی، پشمی و پنبه ای) را جداگانه انتخاب و سپس زیر ذره بین و یا میکروسکوپ، مشاهده میشوند. به کمترین ابزارها ضخامت نخ، تاب و رنگ با کیفیت چند برابر قابل بررسی

خواهد بود. نخهایی که در کارخانه و با ماشین آلات تولید میشوند از یکدستی و یکنواختی برخوردار میشوند که بر کیفیت آنها نیز تأثیرگذار است.

نکته: نخ های دست ریس و رنگری گیاهی آنها عامل مرغوبیت دست بافته های عشایری شده است.

۳- روش آزمایشگاهی

امروزه به دلیل پیشرفت ابزارهای سنجش آزمایشگاهی، امکانات بیشتری برای سنجش کیفیت مواد اولیه در فرش به وجود آمده است. در این روش آزمایشها به دو صورت فیزیکی و شیمیایی بر روی نخها صورت میپذیرد. هر کدام از این آزمایشها معیارهای خاصی برای سنجش دارند.

الف: روش فیزیکی

در این روش بهطور کلی سنجش بر اساس قابلیت‌های فیزیکی نخها انجام میگردد که معمولاً برای سنجش مقاومت نخها در برابر نور و کشش انجام میشود. برای سنجش مقاومت نخ در برابر نور گاهی با دستگاههای مخصوص، مقاومت رنگ الیاف را در برابر شدت نورهای مختلف میسنجد. گاهی نیز برای انجام آن مقداری نخ (ابریشمی، پشمی و یا پنبه ای) را در مدت مشخصی، زیر نور آفتاب قرار میدهند و سپس میزان مقاومت الیاف را به روش دستی و کششی انجام میدهند تا میزان مقاومت آن مشخص گردد. همچنین میزان رنگ پریدگی آن در مقابل نور خورشید در زمان مشخص قابل سنجش است. در آزمایشگاه میتوان از دستگاه پرتاب نور (مادون قرمز یا ماوراء بنفش) به جای نور خورشید برای سرعت بخشیدن به این آزمایش استفاده کرد تا میزان مقاومت نخها را سنجید.

برای سنجش مقاومت در برابر کشش، به غیر از دست در آزمایشگاه دستگاه‌های کششی مخصوصی نیز با میزان درجه بندی وجود دارد که میتوانند نخها را از نظر مقاومت کششی مورد سنجش قرار دهند. برای این منظور مقداری نخ ابریشمی، پشمی و یا پنبه ای را انتخاب کرده و در این دستگاه‌های کششی قرار میدهند. سپس در درجه‌های مختلف کشش و میزان مقاومت آنها را در برابر پارگی میسنجند. اگر نخ‌ها از میزان نیروی کششی و مقاومت زیادی برخوردار باشد از نظر کیفی بسیار مطلوب است.

ب: روش شیمیایی:

روش شیمیایی از روشهای دیگر سنجش کیفیت مواد اولیه فرش است که به دو صورت سنجش با شعله (سوزاندن) و سنجش با مواد حال (شوینده‌ها و اسیدها) انجام میپذیرد. سوزاندن روشی است که در آن درصد خلوص جنس نخها مشخص میشود. مقداری نخ (ابریشمی، پشمی و یا پنبه ای و مصنوعی) را انتخاب کرده و در مجاورت شعله آتش در شرایط ایمن قرار داده و آن را میسوزانند. پس از سوزاندن نخها نتایج حاصله به شرح زیر به دست می‌آید.

نخ ابریشمی: در صورت خالص بودن نخ ابریشمی، با سوزاندن آن خیلی سریع آتش گرفته و آنچه به جای میماند خاکستر نرم و بویی مانند پشم سوخته است. تفاوت آن با پشم در شکل ظاهری است. (نخ ابریشمی لطیف و براق است).

نخ پشمی: در صورت خالص بودن نخ پشم با سوزاندن آن سریع آتش گرفته و خاکستر سختتر به جای میماند و بوی خاص پشم سوخته دارد. و با دورکردن شعله، خاموش میشود.

نخ پنبه ای: در صورت خالص بودن نخ پنبه ای با سوزاندن آن به آرامی سوخته و اندکی خاکستر سفید به جای میگذارد و بوی حاصله مانند کاغذ سوخته یا چوب است. در صورت خاموش کردن آتش، پنبه به آرامی از درون سوخته شده و سر نخ قرمز میماند.

نخ ویسکوز: نوع دیگری از نخها که امروزه به جای ابریشم بهکار میرود، نخ ویسکوز است. این نخ از الیاف گیاهی تهیه شده و نوعی نخ فرآوری شده است. شناخت این نخ نسبت به ابریشم تنها از طریق سوزاندن است. این نخ سبکتر و در حین سوختن بوی کاغذ را میدهد.

نخ مصنوعی: نخهای مصنوعی در مجاورت شعله به سرعت سوخته و ذوب میگردد و خاکستر حاصله به صورت گلوله جمع شده و یا میچکد. بوی حاصل از سوختن این نخ شبیه به بوی پلاستیک سوخته دارد. ص ۱۸

روش دیگر سنجش شیمیایی، استفاده از شوینده ها و اسیدهاست. برای این آزمایش مقداری نخ (ابریشمی، پشمی و پنبه ای) را انتخاب و ابتدا با مواد شوینده کاملا شستشو میدهند. تا از میزان سامت نخها از نظر کیفیت نخ و رنگرزی مطمئن شوند. هرگونه فرآیند در تغییر کیفیت سلامت و رنگرزی نخها باعث میشود تا نسبت به کیفیت آن تردید کرد.

سنجش کیفیت مواد اولیه در تولید فرش

مقدمه

مواد اولیه در این فرشها که به شکل نخ هستند، بر اساس روش کاربرد آنها در هر نوع دست بافته به تفکیک دسته بندی شده اند.

۱ - سنجش کیفی مواد اولیه گلیم

گلیم دست بافته ای است که سطحی صاف دارد. نخهایی که در بافت آن به کار میروند شامل تار (چله) و پود است.

الف: سنجش کیفی تار (چله) در گلیم: نخ های تار (چله) در بافت گلیم بیشتر از جنس های پنبه و پشم است، ولی گاهی از نخهای ابریشمی نیز در بافت گلیم استفاده میشود.

یکی از مشخصات فنی نخها واحد اندازه گیری آنهاست که بر اساس جنس نخها این واحدها متفاوت هستند. واحد اندازه گیری نخهای پنبه ای «تکس» است. واحد اندازه گیری نخهای پشمی میکرون است، که با ابزاری به نام میکرومتری اندازه گیری میشود. همچنین واحد اندازه گیری نخ ابریشمی دنیر میباشد. (تالیف توسط سایت ایران عرضه)

نوع ماده	مشخصات فنی	سنجش کیفیت
نخ چله پنبه‌ای	۱. قطر الیاف • (بین ۷ تا ۱۲) میکرون ۲. تاب: • پرتاب ۳. رنگ: • خود رنگ • (گیاهی - شیمیایی) ۴. تولید: ماشینی ۵. نمره نخ پنبه‌ای: (۴۰-۳۲-۲۰-۱۰-۵) نمره تکس نخ پنبه بین ۵ تا ۴۰ است هرچه نمره تکس بالاتر باشد نخ مرغوب‌تر و نازک‌تر است. ۶. تعداد لا: (۲۴-۲۱-۱۸-۱۵-۹-۶) ... ۷. طول الیاف پنبه: (بین ۳ تا ۷ سانتی‌متر)	۱. رنگریزی: با نم و رطوبت انگشتان یا دستمال مرطوب ۲. استحکام: • تجربی با کشش دست • آزمایشگاهی ۳. سلامت الیاف: • به صورت چشمی • آزمایشگاهی • وسایل و تجهیزاتی مانند ذره‌بین و میکروسکوپ ۴. سنجش مقاومت رنگ الیاف در برابر نور: • تجربی • آزمایشگاهی
نخ چله پشمی	۱. رنگ: • خود رنگ • رنگریزی (گیاهی و شیمیایی) ۲. تاب: پرتاب (۹۵ تا ۱۱۰ تاب در یک متر) ۳. طول الیاف پشم: (۳ تا ۷ سانتی‌متر) قطر الیاف پشم (بین ۳۰ تا ۴۰ میکرون) ۴. کیفیت: • پشم درجه ۱ (با قطر ۳۰ میکرون) • پشم درجه ۲ (با قطر ۳۰ تا ۳۵ میکرون) • پشم درجه ۳ (با قطر ۳۵ تا ۴۰ میکرون) اگر قطر الیاف پشم کمتر از ۳۰ میکرون باشد برای بافت گلیم مناسب نیست. ۵. تولید: • ماشینی • دستی	۱. رنگریزی: بانم و رطوبت انگشتان یا دستمال مرطوب ۲. استحکام: • تجربی با کشش دست • آزمایشگاهی ۳. سلامت الیاف: • به صورت چشمی • آزمایشگاهی • وسایل و تجهیزاتی مانند ذره‌بین و میکروسکوپ ۴. خلوص الیاف: • خالص • داشتن ناخالصی ۵. روش تشخیص عدم خلوص: • شناسایی به روش فیزیکی (سوزاندن) • شناسایی به روش شیمیایی (حلال شیمیایی)
نخ چله ابریشمی	۱. رنگ: رنگریزی (گیاهی و شیمیایی) ۲. تاب: پرتاب (حدود ۳۰۰ تاب در یک متر) ۳. در بازار چله ابریشمی معمولاً به (لا) شناخته می‌شود که عبارت‌اند از: ... (۴۲-۳۹-۳۶-۳۳-۳۰-۲۷-۲۴)	۱. استحکام: • تجربی با کشش دست • آزمایشگاهی ۲. صاف و یکنواخت بودن و نداشتن پا ملخی ۳. خلوص الیاف • خالص • ناخالصی ۴. روش تشخیص ناخالصی: • شناسایی به روش فیزیکی (سوزاندن) • شناسایی به روش شیمیایی (سود سوزآور) ۵. سنجش مقاومت رنگ الیاف در برابر نور: • تجربی • آزمایشگاهی
نخ چله غیر طبیعی	استفاده از آن غیر استاندارد و نادرست است.	

نخهایی که با الیاف طبیعی تولید شده اند از نشانه ها و شاخصه هایی برای مرغوبیت بیشتر برخوردار هستند. بارزترین نشانه ها، کوتاه نبودن الیاف طبیعی پیش از تابیده شدن است. نکته: بلند بودن الیاف طبیعی باعث بروز ویژگیهای زیر در نخهای مرغوب میشود:

- صافی و یکنواختی نخها؛
- داشتن قطر مناسب برای نخ (میکرون)؛
- نداشتن پا ملخی و پرز در نخ تابیده شده

ب) سنجش کیفی پود در گلیم

نخهایی که در بافت گلیم و به عنوان پود به کار میروند، به طور معمول از جنس پشم، پنبه و ابریشم هستند. بنابراین بسیاری از مشخصات فنی و روش سنجش کیفیت آن مشابه نخ های چله در گلیم است. پود در گلیم نسبت به چله آن کمتاب تر است.

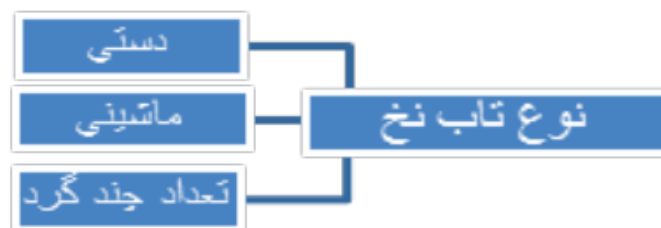
نوع ماده	مشخصات فنی	سنجش کیفیت
نخ پود پنبه‌ای	۱. قطر الیاف برحسب میکرون:	۱. رنگرزی: با نم و رطوبت انگشتان یا دستمال مرطوب
	• درجه یک	۲. استحکام:
	• درجه دو	• تجربی با کشش دست
	• درجه سه	• آزمایشگاهی
	۲. تاب:	۳. سلامت الیاف:
	• پرتاب	• به صورت چشمی
	• کم تاب	• آزمایشگاهی
• معمولی	• وسایل و تجهیزاتی مانند ذره بین و میکروسکوپ	
۳. رنگ:	۴. سنجش مقاومت رنگ الیاف در برابر نور:	
• خود رنگ	• تجربی	
• رنگرزی (گیاهی - مصنوعی)	• آزمایشگاهی	
۴. تولید: ماشینی		
۵. نمره نخ پنبه‌ای: ۵		
۶. تعداد لا: ۱۲ تا ۶ لا		
۷. طول الیاف پنبه: (بین ۳ تا ۷ سانتی متر)		

<p>۱. رنگریزی: با نم و رطوبت انگستان یا دستمال مرطوب</p> <p>۲. استحکام:</p> <ul style="list-style-type: none"> تجربی با کشش دست آزمایشگاهی. <p>۳. سلامت الیاف:</p> <ul style="list-style-type: none"> به صورت چشمی آزمایشگاهی وسایل و تجهیزاتی مانند ذره‌بین و میکروسکوپ <p>۴. خلوص الیاف:</p> <ul style="list-style-type: none"> خالص داشتن ناخالصی <p>۵. روش تشخیص عدم خلوص:</p> <ul style="list-style-type: none"> شناسایی به روش شیمیایی (سوزاندن) شناسایی به روش شیمیایی (حلال شیمیایی) 	<p>۱. رنگ:</p> <ul style="list-style-type: none"> خود رنگ رنگریزی (گیاهی و شیمیایی) <p>۲. تاب: معمولی (۸۰ تا ۹۵ تاب در یک متر)</p> <p>۳. طول الیاف پشم: (۳ تا ۷ سانتی متر) قطر الیاف پشم (بین ۳۰ تا ۴۰ میکرون)</p> <p>۴. کیفیت:</p> <ul style="list-style-type: none"> لیف پشمی درجه ۱ (با قطر ۳۰ میکرون) لیف پشمی درجه ۲ (با قطر ۳۰ تا ۳۵ میکرون) لیف پشمی درجه ۳ (با قطر ۳۵ تا ۴۰ میکرون) <p>اگر قطر نخ پشمی کمتر از ۳۰ میکرون باشد برای بافت گلیم و قالی مناسب نیست.</p> <p>۵. تولید:</p> <ul style="list-style-type: none"> ماشینی دستی 	<p>نخ پود پشمی</p>
<p>۱. استحکام:</p> <ul style="list-style-type: none"> تجربی با کشش دست آزمایشگاهی <p>۲. صاف و یکنواخت بودن و نداشتن پا ملخی</p> <p>۳. خلوص الیاف</p> <ul style="list-style-type: none"> خالص ناخالصی <p>۴. روش تشخیص ناخالصی:</p> <ul style="list-style-type: none"> شناسایی به روش شیمیایی (سوزاندن) شناسایی به روش شیمیایی (سود سوزآور) <p>۵. سنجش مقاومت رنگ الیاف در برابر نور:</p> <ul style="list-style-type: none"> تجربی آزمایشگاهی 	<p>۱. رنگ: رنگریزی (گیاهی و شیمیایی)</p> <p>۲. تاب: پرتاب (حدود ۳۰۰ تاب در یک متر)</p> <p>۳. در بازار جله ابریشمی معمولاً به (لا) شناخته می‌شود که عبارت‌اند از: ... (۲۴-۲۷-۳۰-۳۳-۳۶-۳۹-۴۲)</p>	<p>نخ پود ابریشمی</p>
	<p>استفاده از آن غیر استاندارد و نادرست است.</p>	<p>نخ پود غیر طبیعی</p>

۳

۲ - سنجش کیفی مواد اولیه جاجیم

جنس نخ‌های به کار رفته در تولید جاجیم در بیشتر مناطق کشور پشمی است که برای تار و پود هر دو استفاده می‌شود. اما امروزه در برخی نقاط به جای پشم از نخ‌های کاموا نیز استفاده می‌شود که اصالت لازم را نداشته و ارزش افزوده چندانی ندارد.

نمودار نوع تاب نخ

۳ - سنجش کیفی مواد اولیه زیلو

مواد اولیه در بافت زیلو نخهایی است که برای تار (چله) و پود استفاده می شود. جنس نخهای تار و پود در زیلو هر دو پنبه ای است.

الف: سنجش کیفی تار (چله) در زیلو

سنجش کیفیت	مشخصات فنی	نوع ماده
<ol style="list-style-type: none"> ۱. رنگریزی: با نم و رطوبت انگشتان یا دستمال مرطوب ۲. استحکام: <ul style="list-style-type: none"> • تجربی با کشش دست • آزمایشگاهی ۳. سلامت الیاف: <ul style="list-style-type: none"> • به صورت چشمی • آزمایشگاهی ۴. وسایل و تجهیزاتی مانند ذره بین و میکروسکوپ ۵. سنجش مقاومت رنگ الیاف در برابر نور: <ul style="list-style-type: none"> • تجربی • آزمایشگاهی 	<ol style="list-style-type: none"> ۱. قطر الیاف (بین ۷ تا ۱۲) میکرون <ul style="list-style-type: none"> • درجه یک • درجه دو • درجه سه ۲. تاب: پرتاب ۳. رنگ: <ul style="list-style-type: none"> • خود رنگ • رنگریزی (گیاهی - مصنوعی) ۴. تولید: ماشینی ۵. نمره نخ پنبه‌ای: ۵ ۶. تعداد لا: ۱۲ تا ۶ لا ۷. طول الیاف پنبه: (بین ۳ تا ۷ سانتی متر) 	نخ چله پنبه‌ای

ب: سنجش کیفی پود در زیلو:

سنجش کیفیت	مشخصات فنی	نوع ماده
<ol style="list-style-type: none"> ۱. رنگریزی: با نم و رطوبت انگشتان یا دستمال مرطوب ۲. استحکام: <ul style="list-style-type: none"> • تجربی با کشش دست • آزمایشگاهی ۳. سلامت الیاف: <ul style="list-style-type: none"> • به صورت چشمی • آزمایشگاهی ۴. وسایل و تجهیزاتی مانند ذره بین و میکروسکوپ ۵. سنجش مقاومت رنگ الیاف در برابر نور: <ul style="list-style-type: none"> • تجربی • آزمایشگاهی 	<ol style="list-style-type: none"> ۱. قطر الیاف (بین ۷ تا ۱۲) میکرون <ul style="list-style-type: none"> • درجه یک • درجه دو • درجه سه ۲. تاب: <ul style="list-style-type: none"> • بدون تاب ۳. رنگ: <ul style="list-style-type: none"> • خود رنگ • رنگریزی (گیاهی - مصنوعی) ۴. تولید: ماشینی ۵. نمره نخ پنبه‌ای: ۵ ۶. تعداد لا: ۱۲-۶ لا ۷. طول الیاف پنبه: (بین ۳ تا ۷ سانتی متر) 	نخ پود پنبه‌ای

نمودار انواع سنجش کیفی در رنگرزی الیاف پنبه‌ای

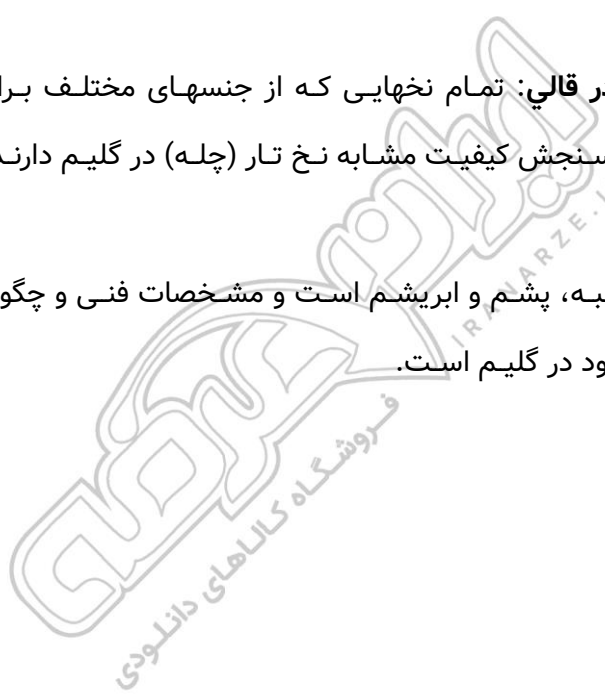
نور آفتاب برای سلامتی انسانها مفید است به همین دلیل است که در ساخت وساز خانه ها وجود پنجره های نورگیر اهمیت دارد. از طرفی نور آفتاب از عواملی است که برخی از میکروبها را از بین میبرد. ساختار تشکیل دهندهٔ قالی و موارد اولیهٔ شامل نخهای تار (چله)، پود و پرز است. جنس این نخها پنبه‌ای، پشمی و ابریشمی است. (iranarze)

الف: سنجش کیفی نخ تار (چله) در قالی: تمام نخهایی که از جنسهای مختلف برای تار (چله) در قالی استفاده میشوند، دارای مشخصات فنی و سنجش کیفیت مشابه نخ تار (چله) در گلیم دارند.

ب: سنجش کیفی نخ پود در قالی:

نخهای پود در قالی از جنسهای پنبه، پشم و ابریشم است و مشخصات فنی و چگونگی سنجش کیفیت این نخها مانند جدول سنجش کیفی نخ پود در گلیم است.

ب : سنجش کیفی نخ پرز در قالی

نوع ماده	مشخصات فنی	سنجش کیفیت
نخ پرز پشمی	۱. رنگ: • خود رنگ • رنگریزی (گیاهی و شیمیایی) ۲. تاب: معمولی (۸۰ تا ۹۵ تاب در یک متر) ۳. طول الیاف پشم: (۲ تا ۵ سانتی متر) قطر الیاف پشم (بین ۳۰ تا ۴۰ میکرون) ۴. کیفیت: • پشم درجه ۱ (با قطر ۳۰ میکرون) • پشم درجه ۲ (با قطر ۳۰ تا ۳۵ میکرون) • پشم درجه ۳ (با قطر ۳۵ تا ۴۰ میکرون) ۵. تولید: • ماشینی • دستی ۶. پشم‌های خارجی که به تاپس معروف است دارای قطر کمتری است و طول الیاف آن بیشتر و نیز صاف‌تر است که از آن می‌توان نخ‌های نازک‌تر و با استحکام بیشتری تولید نمود، ولی این نوع نخ‌ها به دلیل نداشتن حالت ارتجاعی زیاد برای فرش‌های زیر پا مناسب نیست و تنها در بخش تابلو و پرده توصیه می‌شود. ۷. نخ‌های ریسیده شده با مخلوط پشم داخلی و خارجی (با درصد‌های مختلف) انجام می‌گیرد برای فرش‌های ریزبافت استفاده می‌گردد.	۱. رنگریزی: با نم و رطوبت انگشتان یا دستمال مرطوب. ۲. استحکام: • تجربی با کشش دست • آزمایشگاهی ۳. سلامت الیاف: • به صورت چشمی • آزمایشگاهی • وسایل و تجهیزاتی مانند ذره‌بین و میکروسکوپ ۴. خلوص الیاف: • خالص • داشتن ناخالصی ۵. روش تشخیص عدم خلوص: • شناسایی به روش شیمیایی (سوزاندن) • شناسایی به روش شیمیایی (اسید سولفوریک) ۶. سنجش مقاومت رنگ الیاف در برابر نور: • تجربی • آزمایشگاهی ۷. شناسایی الیاف خارجی (تاپس): • نرم تر از پشم‌های داخلی است (با لمس کردن) • طول الیاف نخ‌های خارجی بیشتر از الیاف نخ‌های داخلی است. • سطح الیاف نخ‌های خارجی صاف‌تر از نخ‌های داخلی است

نخ پرز ابریشمی	۱. رنگ: رنگریزی (گیاهی و شیمیایی) ۲. تاب: معمولی (حدود ۹۰ تا ۱۲۰ تاب در یک متر) ۳. در بازار چله ابریشمی معمولاً به (۷) شناخته می‌شود که عبارت‌اند از: (۲۴-۲۷-۳۰-۳۳-۳۶-۳۹-۴۲)	۱. استحکام: • تجربی با کشش دست • آزمایشگاهی ۲. صاف و یکنواخت بودن و نداشتن پا ملخی ۳. خلوص الیاف • خالص • ناخالصی ۴. روش تشخیص ناخالصی: • شناسایی به روش شیمیایی (سوزاندن) • شناسایی به روش شیمیایی (سود سوزآور) ۵. سنجش مقاومت رنگ الیاف در برابر نور: • تجربی • آزمایشگاهی
-------------------	--	--

تحلیل تغییرات در ابزار و تجهیزات فرش

مقدمه

تولید فرش همواره وابسته به ابزار و تجهیزاتی است که با کیفیت مناسب در اختیار بافندگان قرار می‌گیرد. با پیشرفت علمی، تغییر فضای کار، به‌کارگیری شیوه‌های نوین در تولید این ضرورت پیش می‌آید تا تغییرات حاصله در استفاده از ابزار و تجهیزات فرش را تحلیل کرده و بهترین آنها را در فرایند تولید فرش با توجه به انواع آن به‌کار گرفت. همچنین به‌کارگیری ابزار و تجهیزات پیشرفته‌ای که بتواند شیوه‌های بهتری را در تولید باعث گردد، از

اهمیت خاصی برخوردار است

۱ - تحلیل تغییرات در ابزار و تجهیزات گلیم و قالی

ابزار و تجهیزات مورد نیاز در تولید گلیم و قالی به طور معمول شامل دار، قاب، دفتین، سیخ پود کشی (شیش)، قیچی و قشو (سرکشی) میشود. هر یک از این ابزار و تجهیزات دارای مشخصات فنی ویژه ای است که باید از جنس و کیفیت مناسبی ساخته شده باشند تا بافنده دچار مشکل نگردد. به همین منظور برای سنجش کیفیت آنها مواردی را باید در نظر گرفت.

الف: سنجش کیفی ابزار و تجهیزات موجود در تولید گلیم و قالی

نوع ابزار و تجهیزات	مشخصات فنی	سنجش کیفیت
دار	۱. جنس: فلزی (آهن) ۲. ایستایی: • عمودی • افقی (عشایری) ۳. اجزاء تشکیل دهنده: راست روها، سردار، زیردار، فندک، کوچی، نردبان، تخته	۱. استحکام: در مقابل کشش چله ۲. عدم حرکت و ثبات چهارچوب دار ۳. تناسب ارتفاع و عرض دار ۴. تخته قالی دارای طول و عرض و ضخامت مناسب باشد. ۵. فاصله بین نرده‌ها مناسب باشد. (تنظیم ارتفاع)
قلاب	۱. جنس: فلز فولاد ۲. اجزاء تشکیل دهنده: دسته، تیغه، سر قلاب	۱. صیقلی بودن سر قلاب و متناسب با رج‌شمار قالی ۲. تیز بودن تیغه ۳. تناسب دسته
دفتین	۱. جنس: • فلزی (فولادی) با قابلیت فنری • فلزی، چوبی ۲. اجزاء تشکیل دهنده: دسته، پره‌ها	۱. صیقلی بودن پره‌ها و دسته ۲. مناسب بودن زاویه دسته ۳. متناسب بودن پره‌ها با رج‌شمار
سیخ پودکشی (شیش)	۱. جنس: فلز آهن با قابلیت فنری ۲. معمولاً عرض آن ۱،۵ سانتی‌متر و ضخامت آن ۱ میلی‌متر و طول آن بین ۴۰ تا ۷۰ سانتی‌متر است. دارای یک قلاب در سر شیش برای گرفتن نخ و یک سوراخ در انتها برای آویزان کردن.	صیقلی بودن کل قطعه
قیچی	۱. جنس: فلز فولاد ۲. اجزاء تشکیل دهنده: دسته، تیغه، پیچ و مهره	۱. صیقلی بودن دسته ۲. تیز بودن تیغه ۳. کیفیت مناسب ساختاری و ترکیب اجزا تیغه‌ها و پیچ اتصال
قشو (سرکشی)	۱. جنس: فلزی (فولادی) با قابلیت فنری ۲. دارای دندان‌های درشت جهت شانه و سرکشی پرزها	۱. صیقلی بودن دندان‌ها ۲. یکنواختی دندان‌ها

امروزه علاوه بر دار ثابت چوب، دارهایی از جنس فلز وجود دارد که سر دار یا زیر دار آن متحرک و یاگردان میباشند این دارها برای بافت قالی و گلیم استفاده میشوند. قابلیت هر کدام از این دارها ویژگی خاصی را در فرایند بافت ایجاد می‌کند که با توجه به نوع دستبافته، کار بافنده را آسانتر می‌کند. برخی از این مکانیزم‌ها بر سرعت کار

بافنده اثر گذار بوده و زمان بافت را کمتر می‌کنند. برخی نیز بر صاف و یکدست بودن بافته اثر می‌گذارند، مانند دارهای گردان که پس از مقداری بافت به جای پایین‌کشی قالی با چرخاندن بافته بر روی دار کار ادامه می‌یابد. ابزارهای متداول در بافت قالی و گلیم، دفتین برای کوبیدن ردیفهای بافت، قاب (برای گره زدن)، سیخ پودکشی (برای عبور دادن پود نازک و کلفت در میان چله‌ها)، قیچی (برای بریدن اضافه سر پرزها) و قشو (برای شانه کردن و باز کردن نخها از یکدیگر) میباشند. البته این ابزار در مناطق مختلف ایران دارای شکلهای متنوع و نامهای محلی هستند. در تصویر چند نمونه از این ابزارها مشاهده میشوند.

ب: سنجش کیفی ابزار و تجهیزات موجود در تولید جاجیم و زیلو

نوع ابزار و تجهیزات جاجیم	مشخصات فنی	سنجش کیفیت
دستگاه	<ul style="list-style-type: none"> ۱- جنس: چوبی • فلزی ۲- ایستایی: افقی • عمودی ۳- اجزای تشکیل دهنده: زبرداز، سردار، سه پایه نگهدارنده، کوچی، راست روها 	<ul style="list-style-type: none"> ۱- استحکام در مقابل کشش چله‌ها ۲- ثابت و محکم بودن پایه‌های فرو رفته در زمین برای دستگاه چوبی ۳- تناسب عرض و ارتفاع سه پایه نگهدارنده با عرض بافته ۴- تناسب قطر کوچی با قطر نخ ۵- صیقلی بودن اجزاء (دستگاه چوبی و فلزی)
دفتین	<ul style="list-style-type: none"> جنس: چوبی • فلزی 	<ul style="list-style-type: none"> ۱- صیقلی بودن تیغه‌ها و دسته ۲- مناسب بودن زاویه دسته با تیغه

سنجش کیفی ابزار و تجهیزات پیشرفته در تولید گلیم و فرش

همانطور که در تصاویر چندصفحه قبل مشاهده کردید، دارها و دستگاههای مختلفی برای بافت انواع فرش استفاده میشود. هر کدام از آنها ابعاد و اندازه مختلف و کاربری خاص بافت یک یا حداکثر دو دست بافته را دارا میباشد. رشد تکنولوژی و آگاهی بیشتر در مورد انواع مکانیزمهای بافت باعث شده است که تجهیزاتی جدید از جمله دارهایی تولید شوند که قابلیت به‌کارگیری در فرآیند تولید بافتهای گلیم، جاجیم، زیلو و قالی را داشته باشند.

همچنین ابزارهایی تولید شوند که تاش شده است در این ابزارها اصول ارگونومی تا حدودی رعایت شوند تا هنگام کار برای بافنده خستگی کمتری را به همراه داشته باشد.

پودمان ۲ تحلیل قوانین و مقررات مؤثر در تولید فرش

مقدمه

امروزه شرایط استفاده و بهره برداری از قوانین مربوط به کار بسیار اهمیت دارد، چرا که باعث ضریب اطمینان در فرایند تولید بوده و تمامی عوامل مربوط با آن از جمله نیروی انسانی، محل کار، فرایند تولید، مواد، مصالح و محصول

با شرایط مطلوبتری قرار میگیرند. بنابراین آگاهی از این قوانین توانسته روند مطلوبی برای دستاوردکاران تولید و عرضه فرش باشد.

۱ - شرایط مجوز تولید

فرآیند تولید فرش به دو صورت فردی و کارگاهی یا مجتمع انجام میشود. برای آن قوانین و مقررات مختلفی وضع شده است. برخی برای قانونی شدن فرآیند تولید، حمایت از بافندگان و ایجاد امنیت شغلی، وضع شده است. همچنین تولیدکنندگان در راستای انتقال و ایمنی محصولات تولیدی و مواد اولیه باید تابع قوانین باشند. همچنین فرمهای مربوط به موارد مختلف و مراحل قانونی را دریافت و تکمیل نمایند.

در این باره آنچه به تصویب رسیده و فرآیند حمایت قانونی مطرح شده، آیین نامه اجرایی حمایت از راه اندازی و اداره مجتمع های قالی بافی در ۹ ماده قانونی بوده که در سال ۱۳۸۳ به تصویب رسیده است. از قوانین تصویب شده در ماده ۳، شرایط لازم برای اخذ مجوز به عهده وزارت صنعت، معدن و تجارت اعام شده است.

مواد قانونی در دو صورت متمرکز و غیر متمرکز یعنی مجوز فردی برای بافندگان و یا صدور مجوز تأسیس به شکل کارگاهی یا مجتمع با شرایط شخصی اعام شده است. همچنین بافندگانی که در منزل کار می کنند، میتوانند به صورت انفرادی اقدام کرده و کارت شناسایی دریافت کنند.

دریافت مجوز توسط تولید کنندگان:

برای دریافت مجوز لازم است تولید کنندگان شرایط زیر را داشته و مدارک مورد نیاز را تهیه کنند.

الف: شرایط عمومی شامل: نبود منع قانونی، پایان خدمت برای آقایان، سواد خواندن و نوشتن و سکونت دائمی؛
ب: شرایط اختصاصی شامل: شرایط عمومی، طرح توجیهی اقتصادی - فنی، توانایی مالی، مکان مناسب، اخذ استعلام از شهرداری، محیط زیست، بهداشت و ... ؛

مدارک لازم شامل: تصویر تمامی صفحات شناسنامه و کارت ملی، تصویر آگهی ثبت شرکت، عکس، تصویر پایان خدمت برای آقایان، مدارک مهارت فنی و سوابق تجربی، مدارک ملک کارگاه، طرح توجیهی اقتصادی - فنی، تعهد کتبی مبنی بر توانایی اجرای طرح.

(همچنین برای دریافت پروانه تولید کارگاه یا مجتمع فرش بافی برخوردار بودن از شرایط اختصاصی، جمع آوری اطلاعات توسط کارشناس تکمیل و پرسشنامه، جهت صدور پروانه ضروری است).

شرایط اختصاصی برای افراد متقاضی دریافت پروانه تولید کارگاهی (بهره برداری)

۱ داشتن کارگاه فعال (ملکی) در حال تولید یا ارایه خدمات تکمیلی فرش دستباف که بر اساس مجوز (دریافت قبلی از اتحادیه صنفی تولیدکنندگان و بافندگان فرش دستباف) احداث و آماده بهره برداری شده باشد یا شخصاً در محلهای تجاری یا صنعتی اقدام به راه اندازی نموده باشند؛

۲ عدم به کارگیری افراد زیر ۱۵ سال (ماده ۷۶ قانون کار)؛

- ۳ عدم به کار گیری اتباع بیگانه فاقد مجوزهای قانونی (بند ج ماده ۱۱ قانون مقررات اشتغال اتباع بیگانه)؛
- ۴ اخذ و ارایه مجوز رعایت بهداشت محیط کار از اداره کار و امور اجتماعی؛
- ۵ ارایه لیست بیمه کارگران غیر بافنده قالی؛
- ۶ اخذ فرم تأیید اتحادیه مربوطه؛

۲ - پرسش نامه پروانه

گرفتن پرسشنامه جهت تکمیل اطلاعات مورد نیاز در صدور پروانه تأسیس در راهاندازی کارگاه / مجتمع است. این پرسشنامه شامل دو بخش مهم اطلاعات گردآوری شده توسط کارشناس و تکمیل پرسش نامه توسط متقاضی خواهد بود.

اطلاعات جمع آوری شده کارشناس :

کارشناسی از سوی وزارت صنعت و معدن و تجارت در محل حاضر شده و اطلاعاتی پیرامون آدرس دقیق محل فعالیت و شرایط کارگاهی گردآوری و ثبت می‌کند.

پرسش نامه پروانه:

این پرسش نامه از وزارت صنعت و معدن گرفته میشود که در آن بایستی به پرسشهایی پیرامون تجهیزات مورد نیاز کارگاه و سرمایه در گردش پاسخ داد. نمونه محورهای پرسشها عبارتند از:

• تجهیزات و ادوات عمده تولید و لوازم جنبی تجهیزات اداری

• سرمایه در گردش

• مواد اولیه برای يك دوره تولید

• نیروی انسانی مورد نیاز طرح

• انرژی مورد نیاز برای دوره تولید

• میزان تولید طی سال.

۳_ شرایط و قوانین بیمه

بیمه از مواردی است که باعث تضمین و حمایت نیروی انسانی، محیط کار، محصول و مواد اولیه است. به همین علت قوانینی در این راستا ایجاد و سازمانهای مرتبط را ملزم به رعایت آن کرده است.

برای طرح مصوب مجلس شورای اسامی، قانون بیمه های اجتماعی قالیبافان، بافندگان فرش و شاغلان صنایع دستی شناسنامه دار کد دار، طی چهار ماده و پنج تبصره در سال ۱۳۸۸ تصویب و در همان سال به تأیید شورای نگهبان رسید. این قانون کلیه صنایع وابسته به تولید فرش و قالی را در برگرفته و مورد حمایت قرار میدهد. پیرو آن کارگاه های خانگی نیز مشمول قانون کار شده و میتوانند از مزایا و تسهیلات آن برخوردار شده و بر اساس آن کارت مهارت فنی دریافت نمایند. سازمانهای مرتبط نیز باید نسبت به آموزش متقاضیان مذکور اقدام کنند.

همچنین آییننامه اجرایی قانون بیمه های اجتماعی قالی بافان، بافندگان فرش و شاغلان صنایع دستی شناسنامه دار (کد دار) نیز در ۱۲ ماده در سال ۱۳۸۸ به تأیید ریاست جمهوری رسید و بر اساس ماده قانون مشمولن واجد شرایط از حمایت قانون بیمه های اجتماعی (درمانی-بازنشستگی) برخوردار شدند و وزارت صنعت، معدن و تجارت و سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری مؤظف شدند تا مشمولان را به سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور معرفی نمایند.

بررسی مقررات گمرکی، بیمه و حمل و نقل

مقدمه

در فرایند تولید همواره شرایطی همانند حمل و نقل (داخلی - بین المللی) و نگهداری و انبار نقش اساسی دارد. مراکز تولید فرش دستباف (فردی- کارگاهی) نیز با این دو عامل ارتباط تنگاتنگی دارد و آگاهی از مقررات گمرکی و حمل و نقل، شیوه های انبارداری و همچنین بیمه های مرتبط با آن جزء اصولی است که باید دانسته و مراحل قانونی آن انجام پذیرد تا برای بافندگان و تولید کنندگان امنیت قانونی ایجاد شود.

۱- انبار داری

مقررات گمرکی، بیمه و حمل و نقل به شرایط انبارداری، مقررات گمرکی و حمل و نقل و بیمه بستگی دارد.

به طورکلی انبارداری در فرش دو نوع است:

الف: انبارداری جهت جمع آوری و نگهداری فرش

ب: انبارداری جهت نمایش و فروش.

الف- انبارداری جهت جمع آوری و نگهداری فرش:

فرشها را معمولا به شکل عدل بندی شده، رول شده با دو نوع روکش (اولی نایلونی و روی آن گونی)، در انبارها نگهداری می کنند. روی عدلها مشخصات کامل فرشها، آدرس و شماره عدل در برچسبی درج شده است. در کتاب «ارزیابی و بازاریابی فرش» با ویژگی عدل بندی و چگونگی آن آشنا میشوید.

عوامل آسیب رسان به فرش:

۱ نور: اشعه ماوراء بنفش خورشید سبب رنگ پریدگی فرش میگردد.

۲ رطوبت: رطوبت بال باعث رشد قارچها، آسیب به بافت فرش و پوسیدگی میگردد.

۳ فشار و کشش در يك نقطه: نوع نگهداری و روی هم ریختن فرشها و نوع آویزان کردن آنها نباید باعث پارگی فرش گردد.

۴ میکرو ارگانیسرها: عواملی شیمیایی و طبیعی گاهی منجر به فعالیت موجودات ذره بینی در فرش میگردد، که باعث پوسیدگی و از بین رفتن فرش میشود. مثل بید و کپک.

۵ آلودگیهای جوی: گرد و غبار - دود - خاک.

روش مناسب نگهداری فرش:

۱ وجود تهویه مناسب.

۲ پهن کردن (پارتی) فرش بر روی سطح صاف مانند پالت.

۳ فضا باید عاری از آلودگیهای جوی، میکرو ارگانیسمها و رطوبت باشد.

ب- انبارداری جهت نمایش و فروش:

انبار فرشها برای نمایش و فروش به شکل پارتی (پهن و باز شده) بر روی تخت (در اندازه های مختلف متناسب با فرشها و از جنس چوب) چیده میشوند. چنانچه فضا بزرگ و وسیع باشد فرشها بر روی تختها متعدد بر اساس منطقه، ابعاد، اندازه و قیمت پهن میشوند. مثلا فرشهای بافت تبریز، اصفهان، کرمان، خراسان و ... جداگانه پهن میشوند. (منبع سوالات سایت ایران عرضه)

همچنین فرشهای با قیمت پایین در یک جا، قیمت متوسط در جای دیگر و قیمت بالا که معمولا ابریشمی و ریزبافت هستند در جای دیگر پارتی میشوند

برای خروج و صادرات فرش از کشور ابتدا تولید کنندگان در مبدأ لیست عدل بندی را تهیه و کامل می کنند. سپس در گمرک رسمی کشور فرم لیست اظهارنامه را دریافت و دوباره مشخصات و ارزش ریالی و ارزی هر عدل را در آن تکمیل میشود. مرحله بعدی کنترل این لیست توسط مأموران گمرک است که پس از انجام این کار اظهارنامه تأیید میشود و در ادامه پیمان نامه ارزی یا جواز صدور به صادر کننده داده میشود. سپس واریز نامه از سوی گمرک صادر میشود. واریز نامه این امکان را به وجود می آورد که فرد صادر کننده برابر با پیمان نامه ارزی (جمع ارزش ارزی هر عدل) کالی مجازی را به کشور وارد نماید. این امر بر رونق اقتصادی و تجارت بین المللی کالا می افزاید.

۳ - قوانین بیمه فرش

سه نوع بیمه فرش وجود دارد:

الف - بیمه فرش در محل کارگاه تولیدی و انبار:

معمولا شرکتهای بیمه گذار به علت طولانی تر شدن زمان تولید با دریافت ۰/۰۰۱ تا ۰/۰۰۲ ارزش کالای تولیدی مبادرت به بیمه مینمایند که با توجه به ایجاد امنیت، تأثیر زیادی در قیمت کالا ندارد.

ب - بیمه در محل نمایشگاهها:

بصورت موقت (بین ۳ تا ۱۰ روز بوده) و معمولا ۰/۰۰۱ کل ارزش فرش را به عنوان حق بیمه پرداخت مینمایند که بی تأثیر در قیمت بوده ولی ارزشمند است.

پ - بیمه فرش در هنگام ترانسفر و جابجایی بین المللی:

معمولا بین ۰/۰۰۱ تا ۰/۰۰۲ ارزش کل فرش را در بر میگیرد. با توجه به این مطلب که رعایت قوانین حمل و نقل ضمانت جبران خسارت برای صاحب کالا است، در قیمت تأثیر چندانی نداشته و باعث امنیت خاطر صاحب کالا میشود.

به غیر از بیمه حمل و نقل، اجباری بودن هزینه هایی همچون عوارض و مالیات بر ارزش افزوده سبب افزایش هزینه حمل و نقل شده و در قیمت نهایی بی تأثیر نیست.

پودمان ۳: تحلیل عوامل اقتصادی تولید فرش

تحلیل بازار داخلی در تولید فرش

مقدمه

در فرآیند تولید یکی از عوامل تأثیرگذار، عوامل اقتصادی است. برای همین لازم است شناخت و آگاهی کافی در فرآیند تولید فرش، از عوامل اقتصادی داشته و توان تحلیلی آن را کسب کرد.

در این مورد بررسی و تحلیل بازار داخلی و تحلیل اقتصادی در تولید فرش از مهمترین عوامل اقتصادی به شمار می آید. شناخت انواع بازار و کیفیت هر کدام توسط تولید کننده مورد بررسی قرار میگیرد تا بازار هدف در فرآیند تولید مشخص گردد. همچنین آشنا بودن با تغییرات طرح توجیهی، قیمت گذاری و شیوه ارایه فرش در بازار، جزء عوامل مورد توجه در تحلیل عوامل اقتصادی فرش خواهد بود.

بازار به مفهوم جایی است که تولید کنندگان، محصولات خود را عرضه میکنند. بازارهای فرش با قابلیتها و کیفیتهای متنوع، مکان خاصی برای عرضه تولیدات فرش هستند. آگاهی از امکانات هر کدام از این بازارها و شناخت بازارهای داخلی مناسب برای عرضه انواع فرش میتواند به تحلیل اقتصادی تولید فرش کمک شایانی نماید

۱ - بازار فرش

معمولا تجارت فرش به شکل سنتی و رو در رو انجام میگیرد. فرش کالای سرمایه گذاری و گران قیمت است. به همین علت برای حضور آن به شکل گسترده در انواع بازار شناخته شده بایستی مناسبات تجاری به خوبی شناخته شود. بررسی امکانات، متغیرات و کیفیات هر کدام از بازارها شرایط نوینی را برای حضور بیشتر فرش در آنها فراهم میسازد..

انواع بازار:

بازار	متغیرات	کیفیت	توضیحات
بازار خانگی	موقت	<ul style="list-style-type: none"> ● فضا نامناسب ● نور نامناسب ● نگهداری نامناسب ● دسترسی بسیار مشکل 	<p>هرفرد تولید کننده در منزل شخصی خود فرش را به فروش می‌رساند. فضای مورد نیاز حداقل ۲۴ متر با نور طبیعی است. نگهداری فرش بدون بسته‌بندی است. دسترسی محلی است. تولیدات بدون ضمانت بوده و فاقد شناسنامه است.</p>
بازار محلی	موقت	<ul style="list-style-type: none"> ● فضا نامناسب در محیط بیرون ● نور نامناسب ● نگهداری نامناسب ● دسترسی بسیار مشکل 	<p>بازارهای محلی هفتگی و روزانه جایی هستند که معمولاً دستبافته‌های بسیار ضعیف به صورت فردی به فروش می‌رسد این فرش‌ها نیز بدون بسته‌بندی، ضمانت و شناسنامه هستند.</p>

معمولاً در روستاها بازارهای موقتی تشکیل می‌گردد و در آن افراد فرش‌های خود را به فروش می‌رسانند. بازار روستایی شرایطی همانند بازار خانگی دارد.	<ul style="list-style-type: none"> ● فضا نامناسب ● نور نامناسب ● نگهداری نامناسب (محیط بیرونی) ● دسترسی و اطلاع‌رسانی به شدت سخت و مشکل 	موقت	بازار روستایی
مغازه‌ها و پاساژهایی که در آن تجار و تولیدکننده‌ها فرش می‌فروشند.	<ul style="list-style-type: none"> ● فضا مناسب ● نور مناسب ● نگهداری مناسب ● دسترسی و اطلاع‌رسانی به خوبی انجام می‌گیرد. 	دائمی	بازار شهری
نمایشگاه‌های بعضی شهرها باعث جذب خریداران فرش از استان‌های مجاور می‌گردد. مثل نمایشگاه‌های استان قم - استان اصفهان. بازار منطقه‌ای و بازار شهری دارای شرایط یکسان هستند.	<ul style="list-style-type: none"> ● فضا مناسب ● نور مناسب ● نگهداری مناسب ● دسترسی و اطلاع‌رسانی مناسب است. (شرایط نمایشگاهی) 	موقت	بازار منطقه‌ای
تنها بازار ملی فرش کشور نمایشگاه فرش تهران است. شرایط بازار ملی همانند بازار شهری و بر اساس معیارهای اصولی است.	<ul style="list-style-type: none"> ● فضا مناسب ● نور مناسب ● نگهداری مناسب ● دسترسی و اطلاع‌رسانی به خوبی انجام می‌گیرد. 	موقت	بازار ملی

۲ - تحلیل کیفیت بازارهای داخلی

سنجش کیفی بازارهای داخلی نیازمند بررسی، نظرسنجی و ایجاد توانمندسازی در راستای آموزش بهتر، شناخت و تأمین مواد اولیه مناسب و بستر سازی برای جذب مخاطب بیشتر است. همچنین وجود تسهیلات بانکی، حضور مستمر در نمایشگاه‌های داخلی و بین‌المللی و فروش سالیانه بیشتر، کیفیت این بازارها را افزایش میدهد.

سنجش کیفیت بازار فرش:

بخشی از سنجش کیفیت بازار فرش با بررسی جنبه‌های کمی و آماری قابل مشاهده است، که شامل:

• افزایش فروش سالیانه فرش و مثبت بودن تراز مالی و سودآوری؛

• عرضه طرح‌های جدید و نقشه‌های بهروز؛

• نظرسنجی از سلیقه مشتری و برآورده شدن خواست مشتری؛

• تناسب قیمت‌ها با شرایط اقتصادی خریداران

نظرسنجی:

نظرسنجی میتواند بر کیفیت بازار فرش مؤثر باشد. برای نظر سنجی، پرسشنامه هایی برای تولید کنندگان، عرضه کنندگان (فروشنندگان)، بازدید کنندگان و خریداران تهیه میشود. در این پرسشنامه ها نظر ایشان در موارد مهمی که مربوط به بازار، سلیقه مشتریان و شرایط خرید است، گرفته میشود. اطلاعاتی که در پرسشنامه ها آمده است، عبارتند از:

- میزان اطلاع رسانی درباره زمان و مکان نمایشگاه؛
- دسترسی راحت محل برگزاری؛
- برخورد شایسته فروشنده ها؛
- فضا، تهویه و نور مناسب؛
- شرایط بهداشتی، پذیرایی و تغذیه بازدیدکنندگان؛
- تنوع طرح، رنگ و انواع دست بافته ها.

توانمندسازی:

آنچه که بازار فرش را توانمند میسازد، آموزش بهتر و بیشتر به تولید کنندگان و عرضه کنندگان، تهیه مواد اولیه مناسب برای تولید، بستر سازی برای جذب مخاطب بیشتر، بهره گیری از تسهیلات بانکی، حضور مستمر در نمایشگاه ها و فروش سالیانه بهتر است. البته چنانچه همه آنها فراهم باشد، قابلیت بازارها افزایش یافته و رشد مییابند. در ادامه به شرح هر یک پرداخته میشود.

آموزش:

- آموزش به بافندگان در یالا بردن کیفیت بافت فرشهای تولید شده؛
- آموزش به تولیدکنندگان در راستای افزایش کیفی روند تولید؛
- آموزش به عرضه کنندگان فرش در بازار (با نگاه مشتری مدار).

۲ فراهم آوردن مواد اولیه مناسب:

به کارگیری مواد اولیه با کیفیت، منجر به تولید محصول با ارزشتر میگردد. در مناطق مختلف کشور مواد اولیه گوناگون با درجه کیفیت مختلفی تولید میشود. توجه کردن به کیفیت آنها و انتخاب مناسبتری برای تولید بر ارزش کیفی فرش می افزاید.

۳ بستر سازی برای جذب مخاطب:

هر مخاطب که در بازار فرش به عنوان مشتری شناخته میشود سلیقه های متفاوت دارد. به همین علت وجود تبلیغات مناسب در برخورد با بازارهای رقیب و ایجاد زیرساختهای تجاری اهمیت بسیاری دارد.

۴ تسهیلات بانکی

وجود تسهیلت بانکی که بر مبنای پرداخت با سود کم و بازپرداخت مناسب باشد تولید کنندگان، بافندگان و عرضه کنندگان را در زمینه فرش، توانمندتر میسازد.

۵ حضور مستمر در نمایشگاههای داخلی و بین المللی

هرچه فرش دست باف ایرانی در نمایشگاههای مختلف داخلی و بینالمللی حضور بیشتر و پررنگتری داشته باشد، از دیگر رقبا پیشی میگیرد. حضور مستمر در نمایشگاهها، اعتماد خریداران را نیز جلب کرده و بر رونق بازار می افزاید.

۶ فروش سالیانه

وجود آمار دقیق از میزان تولید و فروش فرش سالیانه در بازارهای داخلی از اهمیت بسیاری برخوردار است. زیرا باعث برنامه ریزی برای سال بعد توسط تولید کنندگان دقیقتر انجام شود.

۷ تبدیل بازارها

تنوع و امکانات اجرایی بازارهای فروش فرش هر یک دارای جنبه های منحصر به فردی هستند. که بر اساس ویژگیهای خود و برخورداری از متغیرات خاص قابلیت تبدیل را دارند. به عبارتی هر بازار بر اساس رونق اقتصادی و شرایط موجود ممکن است به بازارهای بزرگتر تبدیل گردد.

شرایط و کیفیت بازارهای داخلی

شرایط و کیفیت بازارهای داخلی که تولیدی متمرکز دارند، با عوامل و متغیرهای گوناگونی در انواع بازار فرش روبرو هستند. این عوامل و متغیرات با طرح و نقشه فرش، ابعاد و روش بافت در هر بازار تعیین میشوند. عوامل دیگری همچون محیطی، فرهنگی، جغرافیایی و تاریخی هر منطقه نیز در بازار فرش تأثیرگذار است. تمامی این عوامل و متغیرها باعث ایجاد معیارهایی برای کیفیت بازارهای داخلی شده است. (منبع فروشگاه اینترنتی ایران عرضه)

تحلیل اقتصادی در تولید فرش

مهمترین عامل اقتصادی در تولید فرش، تحلیل طرح توجیهی در تولید فرش و نحوه قیمت گذاری در آن است. فرش به دلیل آن که کالایی ارزشمند است، جزء عوامل مؤثر در اقتصاد نیز هست. بررسی تحلیلی اقتصادی در تولید فرش میتواند به درستی ارزش این کالی گرانقیمت را مشخص کند.

طرح توجیهی تولید فرش

تحلیل اقتصادی در تولید فرش متکی بر طرح توجیهی آن است. طرح توجیهی فرش در بر دارنده بندهایی مانند مشخصات متقاضی، مشخصات تولیدی شامل ابعاد، جنس طرح و رنگ و ارزش ریالی تولید، مواد اولیه (شامل مقدار و قیمت مواد و انواع آنها)، دستمزد بافنده، میزان سرمایه (سرمایه اولیه و سرمایه در گردش)، کل فروش و مقدار سود و زیان است

طرح توجیهی اقتصادی در تولید فرش به ملاحظات و برآوردهای اقتصادی نیاز دارد. در این باره شناخت کافی از برآورد هزینه های ابزار و تجهیزات، مواد اولیه، دستمزد، سرمایه در گردش و محاسبات کلی آن تا مرحله فروش ضروری است. به همین دلیل میتوان طی مراحل هر کدام از هزینه ها را برآورده کرد تا قیمت تمام شده فرش مورد نظر به دست آید. مراحل که بایستی هزینه ها به ترتیب برآورده شوند عبارتند از:

الف: برآورد هزینه های دار، ابزار و تجهیزات،

ب: طرح برآورد اولیه،

پ: برآورد دستمزد بر اساس قراردادهای موجود،

ت: برآورد سرمایه در گردش،

ث: محاسبه نقطه سر بر سر،

ج: برآورد هزینه های ابزار و تجهیزات،

الف: طرح برآورد هزینه های ابزار و تجهیزات

مهمترین هزینه اولیه در تولید فرش، هزینه ابزار و تجهیزات، مناسب برای نوع فرشی است که قرار است بافته شود. چون دار میتواند بارها برای بافت مورد استفاده قرار گیرد، بنابراین توجه به کیفیت و مرغوبیت آن توصیه شده است. دیگر ابزار و تجهیزات نیز به فراخور نوع بافت فرش مورد نظر، باید از همین ویژگی کیفیت و مرغوبیت با مشخصات فنی استاندارد برخوردار باشد.

ب: برآورد مواد اولیه فرش

هزینه مهم دیگر در تولید فرش تأمین مواد اولیه فرش است. تأمین مواد اولیه در تولید فرش (جاجیم، زیلو، گلیم و قالی) با توجه به کیفیت و مرغوبیت آن در مناطق مختلف و نمونه های متفاوت متغیر است. بنابراین نوع مواد اولیه مورد نیاز، مکان تأمین آنها، درجه مرغوبیت و میزان مصرف بسیار مهم هستند.

پ: برآورد دستمزد بر اساس قرار داد های موجود

در طرح توجیهی اقتصادی تأمین نیروی انسانی و دستمزد یا حقوق فرد تا پایان مرحله تولید فرش از اهمیت خاصی برخوردار است. گاهی تولید کننده خود بافنده است و گاهی باید نیروی انسانی مورد نیاز استخدام شود. برای این کار یک قرارداد پیمانکاری با مشخص نمودن شیوه و نوع پرداخت دستمزد و حقوق بین طرفین بسته میشود.

ت: برآورد سرمایه در گردش

در روند تولید فرش هزینه های پیش بینی نشدهای وجود دارد که باید سرمایه در گردش وجود داشته باشد تا کمبود مواد اولیه، دستمزدها، تنخواه گردان همراه با سرمایه ثابت از پیش تعیین شده برآورد گردد. این هزینه های پیش بینی نشده و تأمین اعتبار آن میتواند در روند تولید بسیار مؤثر باشد.

ث: محاسبه سر به سر بر اساس درصدگیری

به طور کلی تولید فرش در شکل کارگاهی / مجتمع نیازمند محاسبات و برآورد هزینه های بیشتری نسبت به تولید فرش تکی است. به عبارتی علاوه بر هزینه هایی که به شکل ثابت و متغیر در تأمین مواد اولیه، حقوق و دستمزدها، هزینه های انرژی (آب، برق و سوخت)، تعمیر و نگهداری، پیش بینی شده است، هزینه های اداری و فروش، تسهیلات مالی، بیمه و استهلاک نیز مطرح است.

پودمان ۴: تحلیل راهبردهای فرهنگی مؤثر در تولید فرش

فرش دستباف ضمن آنکه کالایی با ارزش اقتصادی است، دارای ارزش معنوی نیز هست. فرش سرمایه غنی میراث فرهنگی و هویت ملی مردمان پاکدامن و کهن ایران زمین است که برای پاسداشت آن نیازمند راهبردهای فرهنگی مناسب در تولیدات آن است. تحلیل این راهبردهای فرهنگی میتواند در تولید فرش بسیار مؤثر باشد. توجه به راهبردهای فرهنگی و عوامل مؤثر راهبردی در تولید فرش با تأکید بر فرهنگ ملی، هویت و اصالت و توان بالقوه جهانی شدن وظیفه ای است که تمامی مردمان این سرزمین در آن سهیم هستند.

در فرآیند تولید فرش عواملی زمینه ساز رویکرد فرهنگی در آن است. از جمله این عوامل، مواد اولیه، سرمایه و طرح و تولید است. گرچه هر یک از اینها در اقتصاد فرش نیز تأثیر دارد اما اثرات فرهنگی آنها نیز نباید نادیده گرفته شود.

۱ - راهبردهای فرهنگی در تولید فرش

تولیدات فرش در حالت تک بافت، متمرکز و غیر متمرکز باعث شده تا با تنوع امکانات تولید در فرش روبرو باشیم. به همین علت برنامه های زمانبندی کوتاه مدت نیز در تولید فرش امکان پذیر است. اما توجه به عوامل راهبردی در این فرآیند تولید، میتواند همزمان با حفظ جنبه های اقتصادی به مسائل فرهنگی نیز پردازد. عوامل راهبردی - فرهنگی در تولید فرش با توجه به هدفهای متفاوت فرهنگی کشور و هماهنگی با تولیدات فرهنگی دارای ویژگیهای خاص است.

عوامل مؤثر در تولید فرش شامل نیروی انسانی، فضا، مواد اولیه، سرمایه، طرح و تولید، واسطه ها و سازمانهای مرتبط میشود که به بهینه سازی و تولید فرهنگی مناسب کمک میکنند.

نیروی انسانی

فرش میراث ملی بوده و حفظ و پاسداری از آن زمینه ساز ارزشهای هویتی است، بنابراین وجود نیروی کارآمد ملی، فعال، متخصص، متعهد و برخوردار بودن از شایستگی کار گروهی ضرورت دارد. آن دسته از نیروی انسانی که در زمینه تولید فرش مشغول به کار است، به دلیل گستردگی جغرافیا، قومیت و جنسیت دارای ارزش و اهمیت ویژه ای است. نیروی انسانی کارآمد و متعهد به ارزشهای ملی و فرهنگی فرش کسی است که با حفظ و نگهداری ارزشهای ملی و فرهنگی، ارزشهای مادی و معنوی فرش را نیز باور داشته و در راستای انتقال آن به نسلهای بعدی کوشا باشد. چنین نیرویی هرگز هدف والای خویش را نادیده نگرفته و همواره در کار به دنبال تحقق آن می‌کوشد.

فضا

وجود فضاي مناسب برای تولید فرش ضروری است. این فضا باید از قابلیت‌های مناسب و فني برای تولید مانند نور، تجهیزات، تأسیسات و ... برخوردار باشد. همچنین برخوردار از جایگاهی مناسب و در شأن بافنده و تعیین کننده هویت متناسب با فرهنگ ملي برای تولید کننده باشد. مکان تولید مناسب همواره باعث آرامش خاطر، رعایت تندرستی، شأن و منزلت بافندگان میگردد. این افراد که هدفشان ضمن تولید محصول، جایگاه مناسب ارزش ملي- فرهنگی آن است، در چنین فضایی با میل و اشتیاق بیشتری فعالیت می‌کنند.

مواد اولیه

یکی از عوامل مهم و مؤثر در تولید فرش، به کار گیری مواد اولیه داخلی مناسب است که با محصول ملي و فرهنگی هماهنگی داشته باشد. انتخاب مواد اولیه مناسب، بوم آورد و تولید ملي باعث میشود که ضمن برخورداري فرش از هویت و اصالت، داراي ارزش افزوده نیز گردد. ایران‌عرضه هماهنگی نوع فرش با مواد اولیه در هر موقعیت جغرافیایی از مهمترین توجهات تولید است.

همچنین رعایت اصول زیست محیطی در چرخه تولید فرش و مصرف مواد اولیه طبیعی باعث میشود تا ذخایر ملي در چرخه مناسب تولید قرار گیرد. که این مسئله ارزش افزوده هویت ملي و فرهنگی در این محصول را باعث شود.

سرمایه

توجه به سرمایه برای تولید مناسب فرش در ابعاد گسترده تولید فرش تکباف یا تولید انبوه در مجتمع‌های تولید فرش از اهمیت زیادی برخوردار است. سرمایه معمولاً در دو جنبه سرمایه مادي و معنوي تعریف میشود. پیوندی که میان اقتصاد و فرهنگ وجود دارد باعث میشود که در فرآیند تولید بهینه فرش این محصول از حمایت‌های معنوی برخوردار گردد. این حمایت با برخورداري از ارزش‌های هویتی و در مقابل تهاجم فرهنگی است و پیوند آن با معیارهای اقتصادی (در سرمایه مادي) قابلیت جهانی شدن فرش ایرانی را تضمین مینماید.

طرح و تولید

با توجه به میراث فرهنگی، هویت ملي و فرهنگی و پیوند سرمایه مادي و معنوي در حوزه‌های اقتصادی و فرهنگی، زمینه برای طرح و تولید بهینه فرش فراهم میگردد. طرحها در فرش از اصالت و هویت ملي برخوردار است. فرهنگ‌های تابعه در طرحها نسبت به مناطق جغرافیایی بافت شناخته میشود و زمینه ساز فرآیند تولید است. هدف نهایی طرح و تولید با توجه به عوامل ذکر شده تضمینی در فرآیند راهبردی فرهنگی و تولید اشتغال در راستای تولیدات فرهنگی - اقتصادی است. همچنین ایجاد نوعی صنعت فرهنگ سازی در جهان امروز، با بالا بردن معرفت شناسی در فرش و ارزش‌های آن خواهد بود.

کنترل کیفیت در تولید فرش متناسب با کارکرد آن، قابلیت بازتابپذیری و خدمات پس از تولید، نوعی همکاری میان تولید کننده و مصرف کننده رابه وجود می آورد. بنابراین اگر عزم ملی در حمایت از تولید به عنوان مصرف کننده خاص باشد، رشد چرخه تولید را با آگاهی و شناخت کافی تضمین میکند.

رسانه

برای معرفی، شناخت و اطاع رسانی به واسطه تبلیغاتی مانند رسانههای جمعی نیاز است. در واقع دروازههایی برای ارتباط وجود دارد و تولید کنندگان از طریق این دروازهها با مخاطبان خود مرتبط میشوند. بنابراین ضمن اهمیت داشتن آنها امکان آسیب پذیری و نفوذ سودجویان نیز وجود دارد که این چرخه را به چالش میکشاند. به عبارتی با دخالت خود و در اختیار گرفتن دروازهها، باعث شدند تا چرخه تولید دچار مشکل شود. این عوامل تخریبی میتوانند نیروهای داخلی و خارجی باشند. اما در صورتیکه از آگاهی برخوردار باشند و حمایت مناسبی از چرخه تولید صورت گیرد، این چرخه دچار ضعف و نقصان نخواهد شد.

۲ - عوامل مؤثر در راهبردهای فرهنگی تولید فرش

عوامل مؤثر در راهبردهای فرهنگی تولید فرش را میتوان در سه موضوع مورد بررسی قرار داد. این سه موضوع توجه به فرهنگ ملی و رعایت آن در فرآیند تولید، رعایت هویت و اصالت در تولید و توجه به جهانی شدن فرایند تولید و محصول است. هدف اول به مناسبات داخلی توجه دارد، موضوع دوم حفظ ارزشهای ملی و فرهنگی در هویت و اصالت است و موضوع سوم به چشم انداز تولید در سطح مناسبات جهانی توجه دارد.

فرهنگ ملی

فرهنگ ملی در اصل شامل همان ارزشهای مادی و معنوی هر منطقه از جغرافیای ایران است که به شکل یکپارچه وحدت یافته آن را به فرهنگ ملی تبدیل کرده است. سرزمین پهناور ایران به دلیل برخورداری از موقعیتهای جغرافیایی مختلف و تنوع زیست محیطی همراه با قومیت های مختلف است. به عبارتی هر منطقه با در نظر گرفتن فرهنگهای بومی از جمله زبان، مذهب و آداب و رسوم توانسته اند در کنار یکدیگر فرهنگ ملی را بسازند. به نظر میرسد در اینجا زبان و فرهنگ مشترک تمامی این مناطق با قومیتهای مختلف فرش باشد.

هویت و اصالت

وجود ارزشهای فرهنگی ملی، زمانی در فرش بازتاب درست مییابد که به هویت و اصالت آن توجه شود. هر فرش با داشتن شناسنامه همانند موجودی زنده میتواند برخوردار از هویت و اصالت گردد. اثری حاصل هنر و تفکر نیروی انسانی که خود بازتاب فرهنگ ملی است. فرش موجودیتی همچون انسان مییابد که در آن ضمن معرفی شهر، روستا یا منطقه تولد خود، هویت ایرانی مییابد و باید به این هویت و اصالت بالید. چراکه میراثدار قدمت تاریخی است که در آن مردمان بسیاری عشقها، رنجها، دردها، خوشبختیها و تمامی جلوههای زندگی را با آن گذرانده اند و به خاطر جمعی تبدیل شده است.

جهانی شدن

با شناخت فرهنگ ملی و ارزشهای هویتی آن میتوان گامی بزرگتر در راستای جهانی شدن برداشت. هرگاه بتوان این ارزشهای فرهنگی، ملی و هویتی را به اشتراک گذاشت و در زندگی خود وارد نمود و به وحدتی ملی دست یافت، آنگاه به صراحت میتوان گفت که چرا سفیر مهم فرهنگی ایران در تمامی دوران تاریخ فرش بوده است. نقشها، طرحها و طرحها در فرش ایرانی هر کدام نماد فرهنگی خاص بوده و گفته های بسیاری از منطقه خود دارد. امروزه بسیاری از سازمانهای بین المللی به تولیدات و صنایع دستی خاص کشورها، اقوام و ملت های مختلف که از اصالت و هویت خاص خود برخوردار هستند، اهمیت داده و امتیاز ویژه ای برای آنها دارد.

عوامل بازدارنده در راهبردهای فرهنگی تولید فرش

در جریان هر برنامه فرهنگی و ارائه راهبردهای فرهنگی آن در تولید فرش، عوامل بازدارنده ای وجود دارد که مهمترین آنها تهاجم فرهنگی، بیگانگی و بی تفاوتی است. این عوامل میتواند مشکل ساز بوده و چرخه تولید را دچار ضعف و یا به طور کلی آن را نابود سازد.

تهاجم فرهنگی

امروزه با وجود ابزارهای رسانه ای بسیار قدرتمند تبلیغات، پدید های ساده به نظر می آید. تهاجم فرهنگی روش تسلط و ارائه فرهنگ بیگانه است. ابزارهای تبلیغاتی به گونه های مستقیم و غیر مستقیم میتواند پایه های فرهنگی غنی ملی را نابود و فرهنگهای دیگری را جایگزین آن کنند.

این ابزارها در فرآیند تولید فرش و شکل گیری کالایی با ارزشهای معنوی و مادی که بیانگر هویت فرهنگی ایران زمین است، با تهاجم فرهنگی نوعی وابستگی به محصولی بدون هویت را به وجود آورده اند. این محصول با مواد و مصالح مصنوعی و شیمیایی شکل میگیرد که نه تنها ارزشهای فرهنگی را از بین میبرد، بلکه سلامت انسان را نیز دچار مشکل میسازد..

بیگانگی

بیگانگی مفهومی است که انسان را از وجود خود، جهان و دنیای پیرامون، جدا میسازد. بیگانگی از مهمترین عوامل بی هویتی جهان امروز است. هرگاه ارزشهای معنوی در راستای ملی و فرهنگی با روشهای تبلیغاتی و رسانه ای متحجر به تغییر شیوه و سبک زندگی شود، حاصل آن نوعی بیگانگی خواهد بود. در آن صورت نیاز به تولید فرش دست باف دیگر معنا نداشته و خود به خود چرخه تولید آن متوقف میشود

بی تفاوتی

عامل دیگر بازدارنده در چرخه تولید فرش بی تفاوتی است. بی تفاوتی در اصل عاملی است که پس از مرحله بیگانگی ایجاد میشود. سرنوشت میراث فرهنگی نادیده گرفته شده و کسانی که حیات و زندگی خود را وابسته به چرخه فرش میدانند، دیگر مورد توجه قرار نمیگیرند. در این صورت مرگ این پدیده فرهنگی حتمی خواهد بود.

تحلیل راهبردهای فرهنگی عرضه فرش

فرش هویت ملی و فرهنگی ایران زمین است. پیشینیان با خون دل این میراث گرانبها را به یادگار نهاده اند. وجود فرشهای فاخر و ارزشمند در بستر تاریخ و حضور آنها در خانه ها، موزه ها و مراکز متفاوت نشان دیگری از ارزش فرهنگی آن است. امروزه به جهت عرضه مناسب فرش ضرورت دارد تا راهبردهای فرهنگی مناسب با توجه به تکریم مقام مخاطب، شیوه های مناسب تبلیغات و فروش صورت پذیرد.

۱ - راهبردهای فرهنگی در عرضه فرش

عرضه فرش همانند فرآیند تولید فرش وابسته به عواملی است که شامل نیروی انسانی کارآمد، فضای مناسب، محصول با کیفیت، سرمایه، واسطه ها و توجه به مخاطب است. در این رابطه با توجه به جنبه های فرهنگی و هویت ملی و ارج نهادن به ارزشهای معنوی و مادی فرش، توجه به عوامل تأثیرگذار اهمیت دارد. به همین منظور بیان مشخصات هر کدام از عوامل میتواند در راهبردهای فرهنگی در عرضه فرش مفید گردد.

نیروی انسانی

نیروی انسانی کارآمد، فعال، متخصص و متعهد با قابلیت کار گروهی ضرورت و نیاز فعالیت در عرضه فرش است. مهمترین عامل و شایستگی نیروی انسانی در عرضه فرش، نحوه برخورد و نوع ارتباطات با مخاطب، مخاطبین و خریداران است. آراستگی در رفتار، پوشش و گفتار میتواند در معرفی و بیان جنبه ارزشی فرش اثرگذار باشد. با توجه به ارزشهای شهروندی و جامعه مدنی، فرش به عنوان کالایی معنوی و مادی در انتقال ارزشهای فرهنگی جامعه اهمیت دارد. بنابراین رفتار نا مناسب، باعث تخریب فرهنگی میگردد.

فضا

فضای عرضه فرش باید متناسب با شأن و منزلت اهداف فرهنگی در خور و شایسته نسبت به این محصول فرهنگی باشد. فضایی که در آن فرش عرضه میشود، عاوه بر قابلیت مناسب برای به نمایش گذاردن تمامی فرش مانند نور مناسب، امکان دیدن فرش از زوایای مختلف، راحتی رفت و آمد، بایستی فرهنگ قوم و ملت تولید کننده را نیز نشان دهد. این مسئله بسیار مهم است زیرا تأثیر چشم گیری بر مخاطب میگذارد. به عبارتی اگر عرضه فرش در مکانی نامناسب باشد، هرچند محصول از ارزش کیفی قابل توجهی هم برخوردار باشد، ولی لطامت جبران ناپذیری در دراز مدت خواهد داشت. پس رعایت فضای مناسب و در خور رابطه تنگاتنگی با محصول خواهد داشت و اگر هدف بیانگر معرفی فرش به عنوان ارزش مادی و معنوی در راستای فرهنگی باشد، در این صورت فضایی مناسب همراه با افراد مناسب تضمینی برای این هدف خواهد بود.

محصول

هنگامی که سخن از یک محصول فرهنگی پیش می آید، فرهنگ و هویت در ساختار، شکل ظاهری، تک تک اجزاء و مواد اولیه تشکیل دهنده آن نیز بایستی مشاهده شود. از این رو تولید مناسب و با کیفیت باعث ضریب اطمینان

در عرضه فرش خواهد بود. به دلیل آنکه فرش را بازتاب ارزشهای قومی، فرهنگی، ملی و هویتی میدانیم، پس باید فرشی در کیفیت عالی تولید تا حامل و بیانگر تمامی اهداف فرهنگی باشد. از این رو به کارگیری مواد اولیه و نخهای تولید داخلی، طرح اصیل، نقش ایرانی و بافت مناسب توسط بافنده ایرانی، خود تضمینی دیگر در بیان ارزشهای مادی و معنوی فرش خواهد بود.

سرمایه

هر عرضهای نیازمند برنامه ریزی اقتصادی است. از اینرو فرش نیز به دلیل ارزش افزوده مادی و معنوی، نیازمند سرمایه گذاریهای همسان با آن یعنی مادی و معنوی خواهد بود. سرمایه مادی با ارزشهای اقتصادی همراه است و سرمایه معنوی در راستای اهداف فرهنگی امکانپذیر است که با حمایت افراد، دستاورد کاران و نهادهای دولتی و غیر دولتی همراه بوده و با عزم ملی میتوان این سرمایه ها را تأمین نمود. - طراحی شده توسط ایران عرضه -

مخاطب

مخاطب همواره نقش مشتری را ایفا نمیکند، بلکه به عنوان ناظری است که اگر توان اقتصادی خرید و فروش را نداشته باشد، میتواند به عنوان میراث معنوی سرزمین خود بدان افتخار کند. به عبارتی فرش با کیفیت و اصالت میتواند ارزش چشم نوازی، بالندگی و همگرایی را در جامعه مدنی ایفا کند. مکانهای عمومی و خصوصی با قابلیت مناسب و میتوانند همواره حضور فرش را در بستر زندگی نشان دهد.

۲- عوامل مؤثر در راهبردهای فرهنگی عرضه فرش

به طور کلی آنچه به عنوان عوامل مؤثر در راهبرد های فرهنگی عرضه فرش میتوان در نظر گرفت به سه حوزه مخاطب، تبلیغات و فروش وابسته است. راهبردهای فرهنگی در عرضه فرش وابسته به عوامل متفاوت است، عواملی که چرخه فرش را بی واسطه از تولید کننده به مخاطب نزدیک میکند دو عامل تبلیغات و فروش است. هدف اول تولید کننده ارتباط آن با اثر یا محصول که همان فرش است، میباشد. اهداف مناسب کوتاه مدت و بلند مدت در تولید تک یا انبوه فرش میتواند بر اساس معیارهای فرهنگی و دیگر عوامل تولید، باشد. هدف دوم رابطه فرش با مشتری و مخاطب است که وابسته به نوع نیاز، آگاهی رساندن از طریق رسانه ها و نوعی تبلیغ و بکارگیری شیوه های مناسب فروش میباشد.

مخاطب یا مشتری

همانگونه که پیش از این گفته شد، مخاطب الزاماً خریدار فرش نخواهد بود، بلکه جنبه گستردهتری دارد و بدون قید و شرط باید بر اساس جاذبه های فرهنگ مادی و معنوی به فرش بنگرد. در این رابطه آگاهی فرهنگی کمک شایانی خواهد کرد. به عبارتی نباید فرد نسبت به فرش بیگانه باشد. با آگاهی و اطلاع رسانی مناسب فرد مختار خواهد بود که ابتدا به آن به عنوان یک پدیده فرهنگی بنگرد. سپس در صورت نیاز میتواند نسبت به خرید آن اقدام نماید.

پس بالا بردن سواد و آگاهی نسبت به جنبه‌های مختلف فرش از وظایف کارگزاران در عرصه فرش است.

تبلیغات

امروزه تبلیغات گوناگونی برای عرضه انواع تولیدات وجود دارد. تبلیغات شهری، شبکه‌های اجتماعی، اینترنت و ... میان تولید کننده با مخاطب و یا میان محصول به عنوان اثری زنده و مخاطب برقرار میکنند. این رابطه حیات جاودانه‌ای را به این چرخه میان تولید کننده، اثر و مخاطب می‌دهد. تبلیغات در اینجا به روشی اتاق میشود که عامل محرک و ضریب اطمینانی برای این چرخه باشد. بنابراین روش غلط تبلیغات یا ابزار نامناسب تبلیغاتی لطمه‌هایی بسیار جبران ناپذیری به پیکره فرش دستباف خواهد زد.

فروش

فروش در اصل مناسبتی اقتصادی است، ولی میتواند به راهبردی فرهنگی تبدیل شود. به عبارتی عرضه فرش به غیر از انتقال کالایی با ارزش اقتصادی میتواند همراه با جنبه‌های فرهنگی نیز باشد. ارزش افزوده و ضریب اطمینان در خرید نسبت به کالایی که ضمن تأمین نیاز مادی، نشان دهنده ارزشهای ملی و هویتی بوده و برای خریدار ارزش معنوی دارد. این ارزش گذاری بر مبنای « وجدان اخلاقی»، « زیبایی شناسی» و نوعی رابطه هنر و جامعه خواهد بود. همچنین با شناخت تاریخی همراه بوده و رابطه کنشهای متقابل محصول یا فرش به عنوان کالایی دارای هویتی با کارکردهای اجتماعی آن روشن گردد.

عوامل بازدارنده در راهبردهای فرهنگی عرضه فرش تبلیغات

تبلیغات:

تبلیغات و نقش رسانه‌ها به گونه‌ای است که با تبلیغ نادرست و یا هدفمند در راستای تخریب محصول، باعث میشود که لطمات جبران ناپذیری ایجاد گردد. بنابراین اهرم اصلی برنامه‌های تهاجم فرهنگی است و میتواند در راستای تهاجم فرهنگی به کار گرفته شود. این تبلیغات ضد فرهنگی سبب میشود که مخاطبان نسبت به ارزشهای معنوی کاملاً تردید کنند و دیگر کشورهای تولید کننده به عنوان رقیب، فعالیت‌ها را شتابان‌تر شوند.

تهاجم فرهنگی

همانگونه که تهاجم فرهنگی در مقابله با تولید فرش قرار میگیرد میتواند عامل بازدارنده در مقابل عرضه فرش نیز باشد. تغییر سلیقه و سبک زندگی ممکن است باعث شود تا مخاطب و مشتری در مقابل عرضه فرش بی تفاوت بوده و بدان ارزش نهند. این نکته وجود دارد که با تغییر هویت، رفتار، سلیقه و شیوه زندگی مخاطب یا مشتری، عرضه فرش هر چقدر هم که قوی باشد و برنامه‌های راهبردی فرهنگی ایجاد شود، نتواند بر آن چیره گردد.

❖ فصل دوم: نکات مهم دانش فنی تخصصی رشته صنایع دستی (فرش) پایه دوازدهم کد ۲۱۲۵۶۸

- ۱- در تولید فرش کیفیت مواد اولیه و ابزار و تجهیزات به کار گرفته شده در روند تولید از اهمیت بالایی برخوردار هستند.
- ۲- سنجش کیفیت نخها به طورکلی به سه روش انجام میشود:
- ۱- روش تجربی ۲- روش مشاهده ای ۳- روش آزمایشگاهی
- ۳- برای سنجش رنگرزی نخ ها می توان از انگشت خیس یا دستمال مرطوب استفاده نمود. در صورتی که دستمال مرطوب رنگی شود نشان دهنده آن است که رنگرزی آن به خوبی انجام نشده است.
- ۴- برای سنجش مقاومت در برابر کشش، به غیر از دست در آزمایشگاه دستگاه های کششی مخصوصی نیز با میزان درجه بندی وجود دارد که میتوانند نخها را از نظر مقاومت کششی مورد سنجش قرار دهند
- ۵- نوع دیگری از نخ ها که امروزه به جای ابریشم به کار میرود، نخ ویسکوز است. این نخ از الیاف گیاهی تهیه شده و نوعی نخ فرآوری شده است. شناخت این نخ نسبت به ابریشم تنها از طریق سوزاندن است.
- ۶- یکی از مشخصات فنی نخ ها واحد اندازه گیری آنهاست که بر اساس جنس نخها این واحدها متفاوت هستند.
- ۷- نخ هایی که در بافت گلیم و به عنوان پود به کار می روند، به طور معمول از جنس پشم، پنبه و ابریشم هستند.
- ۸- جنس نخ های به کار رفته در تولید جاجیم در بیشتر مناطق کشور پشمی است که برای تار و پود هر دو استفاده می شود
- ۹- ابزار و تجهیزات مورد نیاز در تولید گلیم و قالی به طور معمول شامل دار، قاب، دفتین، سیخ پود کشی (شیش)، قیچی و قشو (سرکش) میشود.
- ۱۰- ابزارهای متداول در بافت قالی و گلیم، دفتین برای کوبیدن ردیفهای بافت، قاب (برای گره زدن)، سیخ پودکش (برای عبور دادن پود نازک و کلفت در میان چله ها)، قیچی (برای بریدن اضافه سر پرزها) و قشو (برای شانه کردن و باز کردن نخها از یکدیگر) میباشد.
- ۱۲- فرآیند تولید فرش به دو صورت فردی و کارگاهی یا مجتمع انجام میشود. برای آن قوانین و مقررات مختلفی وضع شده است. برخی برای قانونی شدن فرآیند تولید، حمایت از بافندگان و ایجاد امنیت شغلی، وضع شده است.
- ۱۳- بیمه از مواردی است که باعث تضمین و حمایت نیروی انسانی، محیط کار، محصول و مواد اولیه است.

- ۱۴- در فرآیند تولید یکی از عوامل تأثیرگذار، عوامل اقتصادی است. برای همین لازم است شناخت و آگاهی کافی در فرآیند تولید فرش، از عوامل اقتصادی داشته و توان تحلیلی آن را کسب کرد.
- ۱۵- بازار خانگی به عرضه مستقیم محصول هر تولید کننده در محل سکونت گفته می شود.
- ۱۶- فرش به دلیل آن که کالایی ارزشمند است، جزء عوامل مؤثر در اقتصاد نیز هست. بررسی تحلیلی اقتصادی در تولید فرش میتواند به درستی ارزش این کالای گران قیمت را مشخص کند.
- ۱۷- مهمترین هزینه اولیه در تولید فرش، هزینه ابزار و تجهیزات، مناسب برای نوع فرشی است که قرار است بافته شود. (منتشر کننده سوالات ایران عرضه)
- ۱۸- هزینه مهم دیگر در تولید فرش تأمین مواد اولیه فرش است
- ۱۹- تولید فرش در شکل کارگاهی / مجتمع نیازمند محاسبات و برآورد هزینه های بیشتری نسبت به تولید فرش تکی است. به عبارتی علاوه بر هزینه هایی که به شکل ثابت و متغیر در تأمین مواد اولیه، حقوق و دستمزدها، هزینه های انرژی (آب، برق و سوخت)، تعمیر و نگهداری، پیش بینی شده است، هزینه های اداری و فروش، تسهیلات مالی، بیمه و استهلاک نیز مطرح است
- ۲۰- گاهی تولید کننده خود بافنده است و گاهی باید نیروی انسانی مورد نیاز استخدام شود.
- ۲۱- تولیدات فرش در حالت تک بافت، متمرکز و غیر متمرکز باعث شده تا با تنوع امکانات تولید در فرش روبرو باشیم. به همین علت برنامه های زمانبندی کوتاه مدت نیز در تولید فرش امکان پذیر است.
- ۲۲- رعایت اصول زیست محیطی در چرخه تولید فرش و مصرف مواد اولیه طبیعی باعث میشود تا ذخایر ملی در چرخه مناسب تولید قرار گیرد.
- ۲۳- هدف نهایی طرح و تولید با توجه به عوامل ذکر شده تضمینی در فرآیند راهبردی فرهنگی و تولید اشتغال در راستای تولیدات فرهنگی - اقتصادی است.
- ۲۴- سرمایه معمولاً در دو جنبه سرمایه مادی و معنوی تعریف می شود.
- ۲۵- هماهنگی نوع فرش با مواد اولیه در هر موقعیت جغرافیایی از مهمترین توجهات تولید است
- ۲۶- فرش میراث ملی بوده و حفظ و پاسداری از آن زمینه ساز ارزش های هویتی است، بنابراین وجود نیروی کارآمد ملی، فعال، متخصص، متعهد و برخوردار بودن از شایستگی کار گروهی ضرورت دارد
- ۲۷- یکی از عوامل مهم و مؤثر در تولید فرش، بهکار گیری مواد اولیه داخلی مناسب است که با محصول ملی و فرهنگی هماهنگی داشته باشد.
- ۲۸- بیگانگی مفهومی است که انسان را از وجود خود، جهان و دنیای پیرامون، جدا میسازد. بیگانگی از مهمترین عوامل بی هویتی جهان امروز است

- ۲۹_ مخاطب همواره نقش مشتری را ایفا نمی‌کند، بلکه به عنوان ناظری است که اگر توان اقتصادی خرید و فروش را نداشته باشد، میتواند به عنوان میراث معنوی سرزمین خود بدان افتخار کند.
- ۳۰_ فروش در اصل مناسبتی اقتصادی است، ولی می‌تواند به راهبردی فرهنگی تبدیل شود.

